

«ОСОБЛИВОСТІ СЕКСУАЛЬНИХ СЦЕНАРІЇВ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ»

ШЕВЧЕНКО КАТЕРИНА АНДРІЇВНА

науковий керівник: Шпортун О.М.

доктор психологічних наук, професор

Мета дослідження: проаналізувати, дослідити особливості сексуальних сценаріїв сучасної молоді.

Об'єкт дослідження: сексуальність як сфера прояву особистості.

Предмет дослідження: психологічні особливості та стратегії сексуальних сценаріїв сучасної молоді.

Для досягнення поставленої мети ставилися такі завдання:

1. Здійснити теоретичний аналіз поняття «сексуальність», «сексуальні сценарії» та «сексуальні фантазії»;
2. Здійснити підбір методик та емпірично дослідити особливості сексуальних сценаріїв та фантазій сучасної молоді; Здійснити аналіз та інтерпретацію емпіричного дослідження;
3. Розробити та апробувати програму психологічного корекційного впливу для розвитку і усвідомлення сексуальних сценаріїв молодих людей; Проаналізувати результати досліджуваних після здійснення корекційного впливу;
4. На основі одержаних результатів зробити висновки та визначити подальший напрямок розвитку даної теми.

Методологія дослідження.

Для розв'язання поставлених завдань використовувалася система загальнонаукових методів теоретичного та емпіричного дослідження:

1) теоретичні: аналіз даних з проблеми дослідження, представлених у науковій літературі та узагальнення отриманої інформації; систематизація та інтерпретація отриманих даних; аналіз, порівняння і узагальнення теоретичного та емпіричного матеріалу;

2) емпіричні: опитування та тестування за допомогою методик: («Опитувальник сексуальності Г. Айзенка, методика оцінки сексуального профілю О. Ф. Потьомкіної), опитування (анкета на виявлення ставлення молоді до сексу); напівформалізована діагностична анкета для виявлення типів сексуальних сценаріїв за А.А. Тьомкіною; методи кількісної обробки та якісної інтерпретації отриманих у ході дослідження даних; математико-статистичні: метод реєстрування, метод ранжування, Т-критерій Вілкоксона (для перевірки ефективності здійсненого впливу).

Експериментальна база дослідження.

Дослідження особливостей сексуальності сучасної молоді здійснювалося з вересня 2021 до листопада 2022 року. Вибіркову сукупність склали 68 осіб віком від 18 до 24 років, з них 40 жіночої статі та 28 чоловічої, за сімейним статусом неодружені. Вибірка була сформована з урахуванням віку досліджуваних.

Вибірку склали студенти КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти», спеціальності 053 «Психологія» та студенти 4 курсу Вінницького інституту Університету «Україна» (n= 68 осіб).

Сексуальність – це складне соціокультурне явище, яке охоплює різні сфери психічного життя людини: відчуття, переживання, емоції, уяву, думки, мотиви, дії, вчинки – все те, що супроводжує її активність. В основі сексуальності особистості лежить сукупність певних пов'язаних чинників: на підставі біологічних характеристик (хромосомного набору, анатомічних особливостей зовнішніх і внутрішніх статевих органів, гормонального статусу, вторинних статевих ознак) у процесі психосексуального розвитку та соціалізації формується статева ідентифікація з урахуванням індивідуально-психологічних та соціальних чинників (особливості виховання, поведінкові стереотипи, прийняті у культурі, соціальній групі).

Сексуальний сценарій – це схема організації сексуальної активності, що включає сукупність когнітивних, поведінкових, емоційних і спонукальних елементів» Сексуальний сценарій характеризує ту частину сексуальної культури, яка засвоєна індивідом, стала частиною його особистості і тому керує його сексуальною поведінкою «зсередини», будучи частиною його диспозицій. Здійснення сексуального сценарію відбувається у взаємодії партнерів один з одним.

За Тьомкіною є такі види сексуальних скриптів:

- **Пронатальний** – розповідь про сексуальне життя вибудовується як розповідь про сімейні та репродуктивні практики;
- **Романтичний** – розповідь про любов і почуття;
- **Комунікативний** – розповідь про дружбу;
- **Гедоністичний** – розповідь про фізичні практики;
- **Ринковий** – розповідь про секс як предмет обміну/торгу;
- **Винагороди** – розповідь про секс як розповідь про самоствердження і самореалізацію.

Ці сценарії були виділені шляхом аналізу способів сексуальних взаємодій у життєвих історіях. Існують також класифікації окремо сценарій за гендерною ознакою.

Дослідники вирізняють наступні сценарії:

- Романтичний сценарій
 - Сценарій раціонального сексу
- Сценарій пошуку сексуального досвіду
 - Сексуальний сценарій бажання
- Сценарій відтермінування статевого акту.

Початок сексуального життя

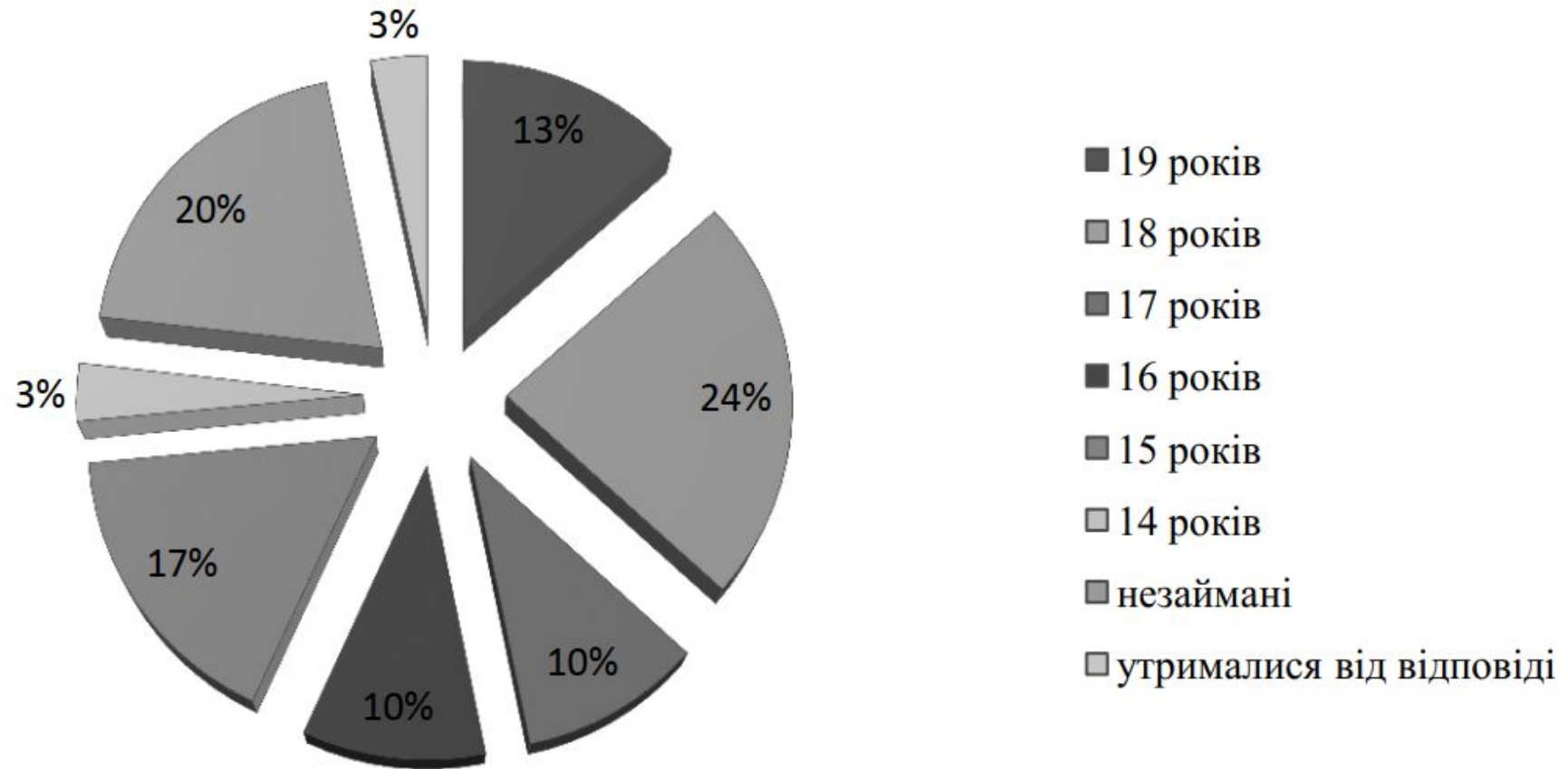

Рис. 2.1. Початок сексуального життя

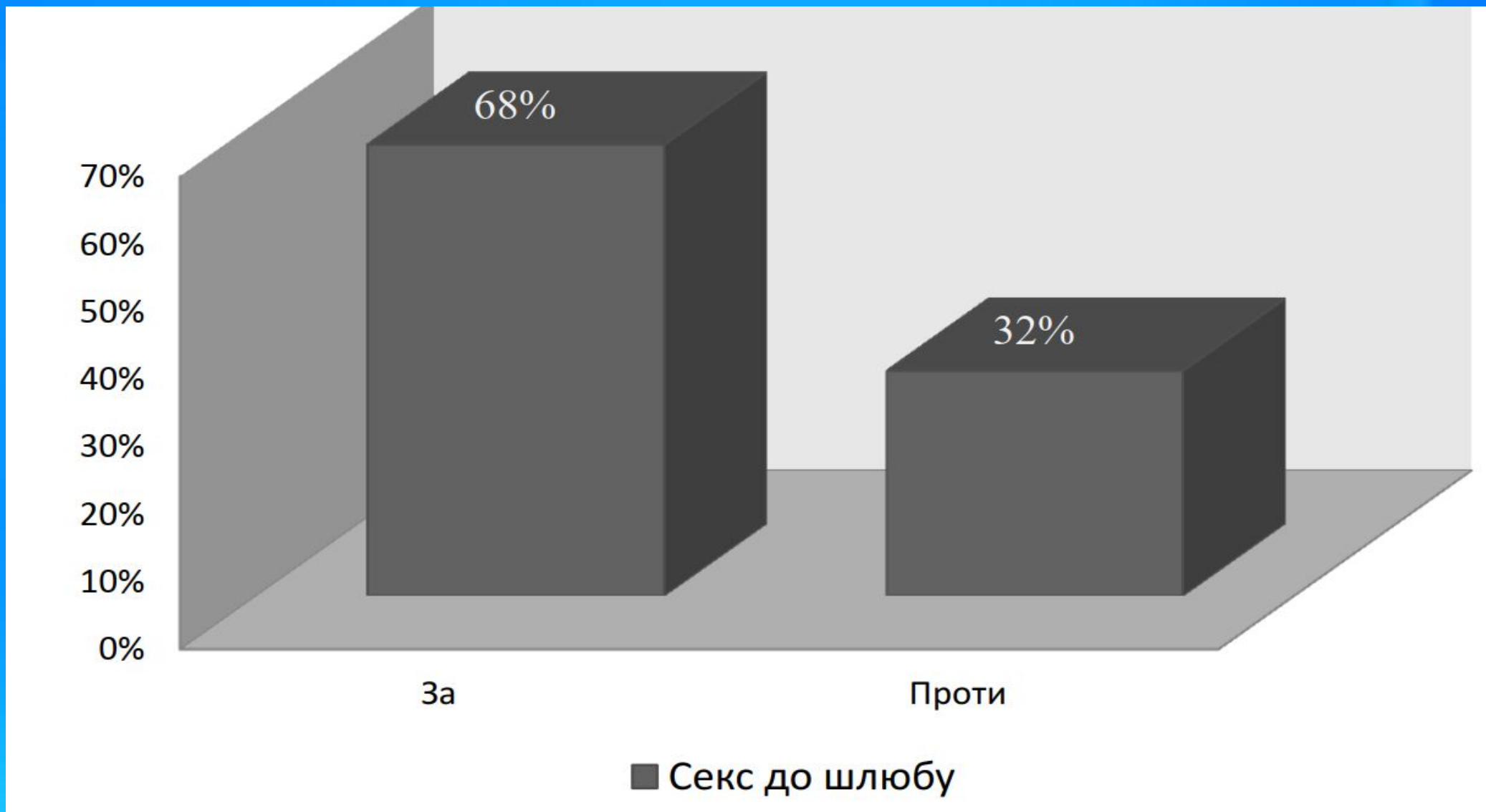
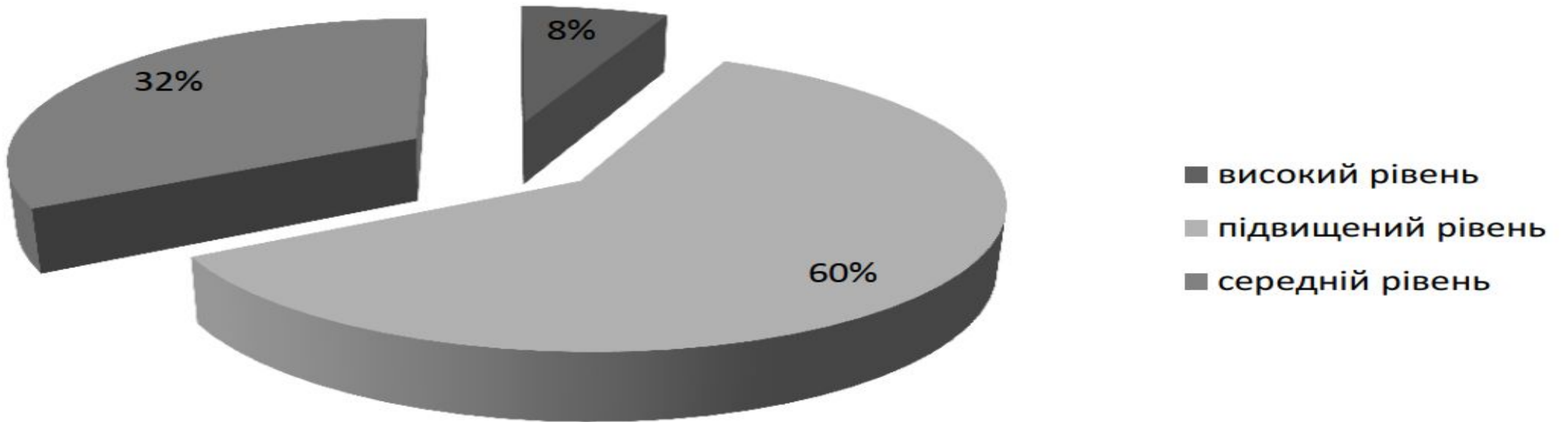
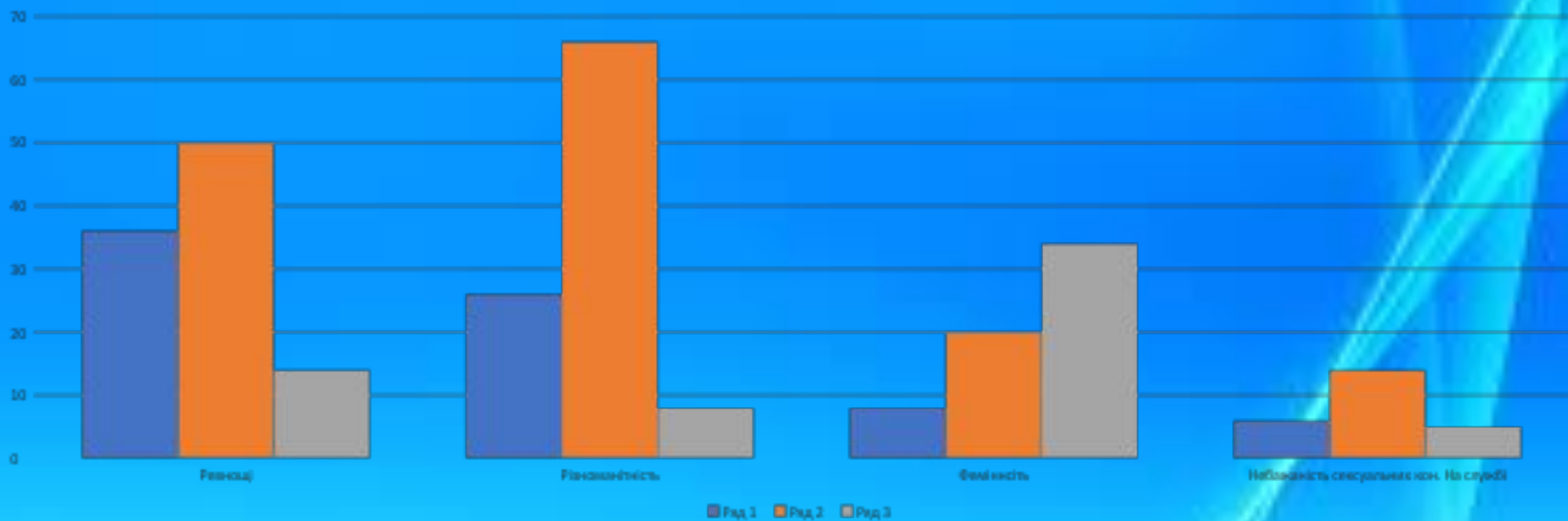

Рис. 2.2. Секс до шлюбу

За методикою оцінки сексуального профілю О. Ф. Потьомкіної.

Любов, як вища цінність

*Напівформалізована діагностична анкета для
виявлення типів сексуальних сценаріїв за А.
А. Тьомкіною.*

Знецінення сексуальності	Сексуальна зрілість	Розщеплення сексуальності
Досягницький (0,640) Ринковий с.с. (0,616) Комунікативний с.с. (-0,736)	Романтичний с.с. (0,753) с.б. «секс-задоволення» (0,429) Пронатальний с.с. (-0,738)	Гедоністичний с.с. (0,896) с.б. «секс-задоволення» (-0,423)
Примітка: с.с. - сексуальний сценарій; с.б. - семантична близькість		

ПРОГРАМА ПСИХОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ НА ОСОБЛИВОСТІ ВИБОРУ СЕКСУАЛЬНИХ СЦЕНАРІЇВ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

Психологічний вплив складався із трьох взаємодоповнюючих блоків:

1. Першим елементом впливу є лекція на тему «Фізіологічні особливості

сексуальності чоловіків та жінок, а також презентаційні матеріали на тему «Психологія сексуальної поведінки особистості», «Сексуальні сценарії та їх роль у житті молодих людей»

2. Другим елементом впливу було обрано перегляд молодіжного серіалу «Статеве виховання» (англ. «Sex education»).

3. Третім блоком впливу стало заняття у формі психологічного марафону, що включало у себе сукупність психологічних технік для покращення актуальної ситуації розвитку здорової сексуальності досліджуваних.

Мета програми - усвідомлення дезадаптивної сексуальної поведінки, асиміляція фемінності та мускулінності, формування позитивного типу сексуального сценарію для налагодження сприятливих стосунків у парі. Тривалість програми - 10 годин протягом двох тижнів.

Мішенями психокорекційного впливу є такі структурні утворення: статеворольова ідентичність, тілесна ідентичність, сексуальні сценарії, інфантильний (травматичний) досвід та відповідні переживання.

До основних завдань психокорекційного впливу відносять: робота з неадаптивними статеворольовими сценаріями; прийняття свого тіла як жіночного/чоловічого та сексуального; психокорекція когнітивних установок стосовно вибору сексуальних сценаріїв; усвідомлення інфантильного досвіду (травматичного); зміцнення зрілих особистісних структур; формування позитивного образу сексуальних стосунків з чоловіками/жінками.

Таблиця 2. Показник ефективності проведеної програми психологічного впливу.

КЗ	Критерії сексуальності									
		3	4	5	6	7	8	9		
1	2									
G	5	1	2	1	2	2	6	2	2	
P	-	0,01	0,05	0,01	0,05	0,05	-	0,05	0,05	

Примітка: КЗ - критерій знаків; G - показник КЗ; P - рівень статистичної значущості G-показника. Критерії сексуальності: 1 - усвідомлення й прийняття своєї жіночої ролі, 2 - адаптивний сексуальний сценарій, 3 - асиміляція тілесних зон, 4 - самооцінка тіла, 5 - зниження тривоги, 6 - зниження почуття сорому, 7 - зниження почуття провини, 8 - усвідомлення інфантильного досвіду, 9 - мотивація на подальші зміни.

ВИСНОВКИ:

1) Сексуальність є певною рушійною силою соціальної активності людини, оскільки спрямована на досягнення не тільки сексуального задоволення, але і такого соціально-психологічного стану як щастя, а також підвищення якості життя. Сексуальність є одним з важливих рушійних чинників в пізнанні людиною навколишньої дійсності. Вона виступає фактором, що спонукає людей до спільного проживання і діяльності, є рушійною силою зближення і об'єднання людей, однією з основних складових сімейного життя. Саме тому важливим є розуміння та прийняття власної сексуальності.

2) Виділяють наступні сексуальні сценарії:

- **Сценарій раціонального сексу**- розглядає статевий акт як раціональну дію, яку можна і треба контролювати, раціонально оцінює партнера та обставини.
- **Сценарій пошуку сексуального досвіду** - базується на цікавості, а головний акцент робиться на сексуальному досвіді, який є абсолютною цінністю та керівним мотивом для сексуальної активності; партнер в даному сценарії є менш важливим.
- **Сексуальний сценарій бажання** - підкреслює бажання та пристрасть як мотиваційний фактор до сексуальної поведінки. У цьому сценарії неможливо протистояти потужному бажанню. Мета сексуальної діяльності в рамках даного скрипту – це ідеальне задоволення.
- **Сценарій відтермінування статевого акту**- підкреслює особисті принципи, моральність, репутацію або релігійність як причину відтермінування. Людина відмовляється від сексуальної активності через її особисті або моральні принципи.

3) За результатами емпіричного дослідження можна визначити, що сучасна молодь досить відповідально і усвідомлено ставиться до сексу та сексуальної сфери загалом. Проте, треба зазначити, що вітчизняній освіті надзвичайно бракує програм, які інформували б молоде покоління з приводу сексуальності. Даній темі потрібно приділяти більше уваги, не переходячи межу особистої інтимності. При цьому сучасна молодь потребує вищого рівня сексуальної обізнаності, і не лише з практичної точки зору.

4) Перспективами подальших досліджень вбачаємо дослідження впливу сексуальних сценаріїв молодих людей на вибір сексуального партнера у житті.

ДЯКУЄМО ЗА
УВАГУ!